

► GOLF POLITICKÝ VS. NEPOLITICKÝ

KLÁNOVICKÁ LEGENDA

Druhé zastavení se týká paradoxu Politické vs. Nepolitické povahy golfu. Pro zjednodušení jej označuji jako „klánovickou lež“. Tato poměrně rozšířená legenda vypráví – krátce řečeno –, příběh noblesního prvorepublikového sportu, který byl po únorovém převratu 1948 komunistickou mocí jako celek brutálně zlikvidován, hřiště rozorána, funkcionáři pozavíráni etc. Související okolnosti mne k zájmu o historii našeho golfu dokonce kdysi přivedly. Postupné rozplétání fakty nepodložených pověstí včetně „očitých“ svědectví událostí, které se nikdy nestaly, mi zabralo dost času, přestože jsem tou dobou měl již za sebou řadu let, strávených jak v komunitě pražských a karlovarských golfistů, tak i v centru klánovického dění, kde jsem se zúčastnil prohraného zápasu o obnovu hřiště.

Pochybnosti o univerzální platnosti výše popsaného schématu musí nahodit mysl každého, komu neunikly skutečnosti, že navzdory tomu, co nepěkného se v letech 1946-52 odehrálo v Klánovicích, československý golf nezakolaboval a v omezeném sice rozsahu, ale přesto fungoval na Lišnici, rozvíjel se v Mariánské Láně, vzrůstal ve Svratce a své zmrtnýchvstání zažíval v Karlových Varech. Dokonce i Sokol, který na sebe vzal mouchovláčskou úlohu při sjednocování československé tělovýchovy a ústy svého Ústředí ČOS klánovický golf rozpouštěl, toleroval v téže době existenci Krajského výboru golfu v Karlových Varech (později v Plzni), ostatně stejně jako to činila jeho nástupnická organizace ČSTV. Jiná věc je, že, jako řada dalších neolympijských spor-

tů, musel i golf čekat na vstup do ÚV ČSTV „hlavním vchodem“ až do r. 1966.

TŘÍDNÍ NENÁVIST JAKO ZDROJ ÚPADKU

Na stránkách ForGolfu jsme již dříve napsali, že jsou místa, kde se golfu daří – a jsou místa, kde se golfu nedaří. Jedním z takových „zakletých“ míst je i Klánovický les, jehož část koncem 30. let zakoupil Golf Club Praha od knížete Lichtensteina, kvůli stavbě se zadlužil – mimo jiné i proto, aby mohl uhradit poplatky za ekologickou újmu v důsledku kácení – ale do měsíce po „Vítězném únoru“ 1948 o všechno přišel.

kapitálem, o který se zde hrálo, bylo nejen hřiště, ale i platící a pracovitá členská základna. Spouštěčem i kulisami bylo pohřchu nesnášenlivé klánovické prostředí.

Jaká je jeho anamnéza? Úspěšný obchodní plán Václava Klána na vybudování rekreační osady, z Prahy snadno dostupné železniční trati, přilákal řadu pražských podnikatelů namnoze židovského původu. Jejich majetek byl za války arizován, Němcům po válce vítězi konfiskován, mnoha novým nabyvatelům po únorovém převratu vyvlastněn. Řadě emigrantů po srpnu 1968 znovu konfiskován a „za hubičku“ rozdávan

na „období illegality“. Většina z členů GKL tou dobou přišla o své advokátní praxe a skončila v dělnických či úřednických profesích. Jakkoli byli také přinuceni přijmout uniformu Sokola a později se v rámci ČSTV začlenit do TJ Slavoj PZO, přece vydrželi a nikdy se vnějším tlakům nepodvolili, ať již vycházely od místního JZD, které mělo zájem o klubovnu, či se v hledáčku MNV ocitly propachtované pozemky anebo když se později Správa služeb diplomatického sboru MZV ČSSR rozhodla převzít celé hřiště.

V západočeských lázních byla situace jiná. Odsunem německého obyvatelstva byly kluby fakticky zlikvidovány. Štěstím v neštěstí pro mariánskolázeňské hřiště bylo nejprve krátké ozdravné působení americké armády a brzký návrat válečného letce a golfisty I. Tondera k Závišínu. Zjara 1947 se mu podařilo iniciovat založení nového Golfového klubu Mariánské Lázně a jako poradce pro rekonstrukci hřiště získat z Prahy J. Charváta. Mariánky během krátké doby převzaly v československém golfu vůdčí úlohu – staly se jeho epicentrem po sportovní i společenské stránce. Pro pražské hráče se staly oblíbenou prázdninovou destinací. Zbytek republiky zde golf objevoval – propadali mu jako lázeňští pacienti, z kterých se v budoucnu stávali noví golfovi samouci, v řadě případů regionální funkcionáři zakládající golf v Poděbradech, Semilech a Ostravě, aby i tam po letech vychovali novou generaci budoucích profesionálů.

V Karlových Varech se vůle k poválečné obnově golfu nešla. Se značným zpožděním a celostátní pomocí se ji ujali

Nedaleko od Prahy ve středočeské Lišnici se golfisté v těžké době naopak dokázali semknout a překlenout jak válečná léta, tak i poválečné ohrožení, na které dnes vzpomínají jako na „období illegality“.

Nebyl však vyakcén státem ani komunisty, nýbrž vlastními členy. Těmi, kdo dlouhodobě toužili po rozhodovacích pravomocích a funkcích, do kterých nemohli být demokraticky zvoleni, protože dle stanov se v klubu hlasovalo jako v akciové společnosti: váha každého hlasu odpovídala výši vložených prostředků. Politický převrat uvolnil stavidla „třídní“ nenávisti – nevraživosti chudých proti bohatým, Čechů proti Němcům, zaměstnanců proti zaměstnavatelům, starousedlíků proti přistěhovalcům atd. Anonymní udání a požadavky „rozhořčené veřejnosti“ neměly jiný cíl než zprostředkovat a naoko legalizovat změnu majetkových poměrů. Tím

prorežimním umělcům a jiným apologetům, po dalším převratu tu a tam restituován, onde prostřednictvím tzv. bílých koní prodáván cizincům v době, kdy to ještě nebylo legální. Odpověď na otázku, kdo z takto deformované sociální struktury měl morální právo „hlasem starousedlíků“ vykazovat před pár lety golf podruhé z Klánovického lesa, musí každý sám sobě.

VŠE JSME LÉČILI GOLFEM

Nedaleko od Prahy ve středočeské Lišnici se golfisté v těžké době naopak dokázali semknout a překlenout jak válečná léta, tak i poválečné ohrožení, na které dnes vzpomínají jako

až noví usedlíci. Historie šestilenného kynologického spolku je známou kapitolou našich golfových dějin. Méně známé jsou osudy několika pražských golfových rodin, kterým byl po komunistickém převratu přikázán pobyt v pohraničí. S pomocí přátel na úřadech se podařilo do K. Varů „šťastně přesídlit“ Robětínům, Cífkům a dalším „rodinným klanům“.

Se značným časovým odstupem jsem mnoha z nich kladl otázku, jaké bylo soužití tak sociálně, ekonomicky i politicky rozdílně ukotvených skupin? Jak sami aktéři tohoto procesu vnímali diskomfort, jemuž byli objektivně vystaveni – vždyť na hřišti se setkávali například s iniciátory klánovického puče A. Štikou a K. Hynkem coby exponenty nového režimu, jehož nespornými oběťmi sami byli? Univerzální odpovědi se mi nedostalo. Mohu nicméně potvrdit, že navzdory nuancím v popisu ústrků a naschválů zejména z prvních let nedobrovoľného soužití, panuje v jejich vzpomínkách jednotná zkušenost: „Vše jsme léčili gol-

fem – a časem se to poddalo...“ Na tomto místě je třeba poznamenat, že v pamětech nových golfistů, sepsaných O. Řezáčem a V. Mikutou st. v r. 1973, opakovaně zaznívá motiv vděčnosti za všestrannou podporu a pomoc, které se jim ze strany „starých a zkušených“ dostávalo.

ZA VŠÍM HLEDEJ ČLOVĚKA

Politika, dovolil bych si uzavřít, má ke golfu vztah ambivalentní – někde prospívá, jinde škodí. Záleží na místech a lidech. Není sporu o tom, že golf byl předmětem „třídního boje“ už za první republiky, kdy se mu dostávalo přímé podpory z nejvyšších míst – od presidenta přes ministry vlády, armádní generály apod. Minulý režim golf zpočátku pronásledoval, později spíše jen trpěl. I mezi jeho protagonisty se však našli jednotlivci, ochotní golfu pomáhat.

Příkladem může být ostravský primátor a pozdější předseda ČNR J. Kempný (podpořil vznik Šilheřovic a spolu s pražským primátorem Z. Zuskou

Tradice „presidentských schůzí“ v den výročí založení Golfového Klubu Líšnice (21. 11. 1928) byla dodržována i v nevládných padesátých letech. Z původního herního schématu se sedmi greeny a vzájemně se křížícími jamkami (včetně několika „slepých“) se do konce století podařilo vytvořit plnohodnotné devítijamkové hřiště skotského typu. Nadto si klub směl koupit i pozemky pod „svým“ hřištěm, což je – na poměry občanského sdružení – jevem docela nevídaným...

i Motola), případně poslanec FS a ministr zahraničí B. Chňoupek (přispěl k vyřešení sporu o hřiště ve Svratce). Byly to samozřejmě výjimky, potvrzující pravidlo, ale nebylo by fér je nepřipomenout. Státostrana byla většinou spíše

nepřítelem než přítelem golfu, ale jeho skutečně fatální hrozbou, vpravdě autodestrukční silou, se ukázali být golfisté sami sobě – všude tam, kde se nedokázali domluvit a táhnout za jeden provaz...

► KONTINUITA A DISKONTINUITA

GOLF JAKO STABILNÍ JISTOTA?

Paradoxem bezesporu nejviditelnějším je pro veřejnost otázka Kontinuity vs. Diskontinuity (golfových klubů na jedné a hřišť na druhé straně). Obdobně jako lze říci, že republikánská forma představuje jedinou kontinuální charakteristiku našeho státoprávního uspořádání, můžeme s trochou nadsázky dodat, že také golf a do jisté míry i jeho pravidla reprezentují další z mála československých „stabilních jistot“. Ve dvou lokalitách – jmenovitě v Mariánských Lázních a na Líšnici –, se dokonce dodnes hraje na původních místech. Soused-

ví „na stejných hřištích“ by sice bylo přiléhavější, ale neuctivé a nespravedlivé, neboť by ignorovalo faktor vývoje jejich kvality. Je však chybou zaměřovat tento jev za kontinuitu golfových klubů, což s oblibou činí funkcionáři tradičních spolků při oslavách své virtuální dlouhověkosti. Pramenem manipulace s fakty většiny samozvaných „sportovních historiků“ je – spíše než neznalost –, jistý komplex, pramenící z tušení diskontinuity.

HLAVNĚ SPOLEČENSKO-POLITICKÁ DISCIPLÍNA

Nespojitost je jistě dílem válek, okupací, státních převratů

a podobných šokových událostí. Zatímco obnova hřišť bývá závislá pouze na míře jejich devastace a rychlosti vegetační sukcese, bývá obnova klubů mnohem problematičtější, protože je citlivě vázána na lidský faktor. Moderní sportovní kluby jsou společenstvím zájemců o aktivní hru, ochotných platit členské příspěvky a volit si ze svého středu pro další období výbor, jehož hlavním posláním je od nich na oplátku členské příspěvky vymáhat a za takto získané prostředky udržovat hřiště v hratelném stavu. V našich poměrech jde ovšem až o produkt druhé poloviny 20. let minulého století.

Co předcházelo za Rakousko-Uherska, byla sezonně proměnlivá mezinárodní klientela nejluxusnějších lázeňských středisek, jejichž majitelé výstavbou hřišť rozšiřovali nabídku tradičního sportovního zázemí pro šermování, tenis či jezdeckví. Lázeňské „kluby“ byly koláží aktivit hoteliérů a městských rad – v nichž tito podnikatelé zasedali –, sponzorovaných VIP hosty z řad diplomatů, generality a šlechty včetně britského panovnického domu. Nad sportovními aktivitami, z nichž za zmínku stojí několik ročníků Amatérského mistrovství Rakouska, pořádaných v Kaiser-parku, boha-